00000106

II. évfolyam 1895. Csütörtök, január 31. 13. (128.) szám.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden magyar postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.

Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.

Előfizetési ár: Egész évre . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.

A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilletéket külön 30 kr. Nyilttér soronkint 50 kr. Többszöri hirdetéseknél engedmény.

A néppárt reviziót követel!!

A néppárt.

(?) E hó 28. és 29. napjai fordulópontot jelentenek szeretett hazánk történetében. A liberál-radikális kormányok által vétkes könnyelműséggel felidézett vallási villongások végre is oda kényszeritettek minket katholikusokat, hogy párttá, *a nép pártjává* alakulva egy táborba hivjuk és gyüjtsük mindazokat, a kik hitükhöz még ragaszkodnak s az állami omnipotencia beavatkozását a vallási életbe visszautasitják és a kik komolyan, őszintén be akarják gyógyitani mindazon sulyos sebeket, melyeket a liberalizmus husz év alatt a nép legfontosabb, életbevágó érdekein, a társadalmi renden, különösen pedig a közgazdaság terén ütött. A néppárt tiszteletben tartva mindenkinek azon jogait, melyek nem ütköznek sem a más vallásba, sem az alkotmányba, sem társadalmi rendbe, véget akar vetni a liberális korrupciónak és a „mindenkinek a magáét" elve alapján állva, védi nem csak a katholikusok vallási érdekeit, hanem a felekezetekéit is és nem véd egyes osztályérdekeket, hanem azt akarja, hogy e haza polgárai vallás-, nyelv- és rangkülönbség nélkül boldoguljanak.

Parlamentáris párttá szervezkedett a néppárt s mint ilyen párt terjeszti érett és komoly megfontolással megállapitott programmját a nép elé. A jelenlegi parlamentáris pártok közül azok, a melyek határozottan liberálisok, sajtójuk utján már is hevesen megtámadják azt a programmot, a mi fényes bizonyitéka annak, hogy a néppárt alig hogy megalakult, már is rémületbe, zavarba ejtette az erkölcstelen, önző, népellenes liberalizmust. S ha egyéb nem, már ez a tény is fokozza abbeli biztos reményünket, hogy a néppárt gyorsan fog terjedni és érvényesülni.

A programm megvan, néhány nap mulva közkézen fog forogni és mi erősen meg vagyunk győződve, hogy a ki még igazán szereti vallását és hazáját, az feltétlenül és őszintén hozzánk fog csatlakozni.

*

A néppárt szervezése tárgyában tartott értekezlet kedden Esterházy Miklós Móric gróf termeiben folytatta és be is fejezte tanácskozásait, melyeknek tárgyát a programm egybeállitására kiküldött bizottság által beterjesztett tervezet megvitatása képezte. — Mindenekelőtt a központi végrehajtó bizottság megválasztatott, mely bizottság magát még ki fogja egészíteni vidéki tagokkal. Azután a központi iroda szervezése határoztatott el. Az iroda vezetésére Molnár János komáromvárosi apát-plébános kéretett fel.

Igen érdekes vita fejlődött ki a programm ugy általános, mint részletes megbirálásában s a gyakorlati élet kivánalmainak is megfelelő s a néppárt célját feltüntető részletes programmot a közgyülés végre is elfogadta.

E programmot kinyomatni és az értekezlet tagjainak, a sajtónak, pártoknak az ülés végén megküldetni rendeltetett.

Az ülés végén Rakovszky István cs. és kir. kamarás lelkes szavakkal tolmácsolta az értekezlet köszönetét az elnöklő Esterházy Miklós Móric és Zichy Nándor grófok iránt, mint a kiknek kitartó ernyedetlen buzgalma és fáradozásai tették lehetővé azt, hogy a néppárt ma már megalakult.

A néppárt programmja a következő:

Szervezkedésünk kiindulási pontja egy politikai pártnak alakitása, mely célul tüzte ki, hogy társadalmunknak keresztény jellegét megóvja s hazánkban a katholikus egyházon, valamint általában a kereszténységen ejtett sérelmeket orvosolja; a nemzet és a nép közgazdasági és politikai érdekeit felkarolja.

Ezen egyetemes alapon tehát minden keresztény hivőt a kölcsönös és egymással kiegyeztethető érdekek megvédése végett befogad.

A néppárt mint önálló politikai párt a magyar közjog és ennek kiegészitő részét képező 1867-iki kiegyezés alapján alakulván meg, programmja a következő:

1. Követeljük a kötelező polgári házasság és állami anyakönyvvezetésről szóló törvények revizióját.

2. Küzdeni fogunk oly rendeletek és törvényjavaslatok ellen, melyek a kereszténység szellemével ellenkeznek, avagy törvényesen bevett vallásfelekezetek között az ország érdekében visszaállitandó békés egyetértést veszélyeztetnék.

A vallásfelekezetek jogait és szabadságát tiszteletben tartjuk és megóvni kivánjuk, de viszont a kath. egyházat megillető jogokat és szabadságot is követeljük.

3. Követeljük a kath. autonomiát s ebből kifolyólag a kath. alapok és alapitványok kiadását.

4. Védelmezni fogjuk a népoktatási törvények által ugy a katholikus, mint a felekezetek számára biztositott közoktatási szabadságot és követeljük annak kiterjesztését a tanügy minden fokozatára.

5. Magyarország elsősorban földmivelő állam lévén, a gazdaközönség főleg a kisgazdák eddig elhanyagolt érdekeinek, az adó-, vám- és forgalmi politikában való kellő figyelembe vételét követeljük.

6. Követeljük mindazon törvényes intézkedések megtételét, melyek a földmivelő népnek a hazában való megélhetését és gyarapodását biztosithatják.

7. Követeljük, hogy a kisgazdák és kisiparosok hiteligényei, állami támogatás mellett létesitendő szövetkezeti és egyéb megfelelő intézmények utján kielégitést nyerjenek. Továbbá támogatni fogunk minden oly törekvést, melynek célja a mezőgazdasági és kisipari törvényeknek kedvezőbb értékesitése.

8. Követeljük egy igazságosabb adórendszer megalkotását; hazai viszonyainknak megfelelő adómentes

Mai lapunk 8 oldal.

00000107

létminimumnak törvényes megállapitását és a tőzsde-(börze) adó behozatalát.

9. Követeljük az adókezelés egyszerüsitését, különösen e kezelésnek oly módon való eszközlését, hogy azt minden adózó megérthesse és saját érdekében kellőleg ellenőrizhesse.

10. Pártunk a kisiparost és munkást a nagyiparral és tőkével való versenyben az állam által kivánja az őt megillető védelemben részesittetni.

11. Követeljük a munkaadó és munkás közti viszony szabályozását és különösen a munkás családi, erkölcsi és egészségi érdekeinek megóvását, továbbá a munkás-biztositások nagyobb mérvü kiterjesztését.

Végre követeljük a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó 1891: XIII. törvény szigoritását.

12. A közigazgatás rendezésére nézve a néppárt akkor fejti ki álláspontját, mikor erre nézve a kormány javaslatait elő fogja terjeszteni; de már most követeljük a közigazgatás javitását és ellenezzük annak minden oly irányu szervezését, mely a polgárok közreműködésének kizárásával az állami omnipotenciát növelhetné,

13. Pártunk a nemzetiségek iránt teljes előzékenységgel kiván viseltetni és igényeiket, a mennyiben azok a magyar állam egységével és nemzeti jellegével megegyeztethetők, méltányolni fogja és őket igazságos és méltányos eljárásban kivánja részesittetni.

14. Követeljük a választási visszaélések orvoslását és az igazolási eljárásnak megfelelőbb módon való szabályozását. Tudjuk azt, hogy a cenzus, a választókerületek beosztása és a választás körüli eljárás sok tekintetben ki nem elégitő és számos visszaélésre ad alkalmat.

Ezeknek szabályozását is szorgalmazni fogjuk.

A hangulat Csáktornyán.

— Saját tudósitónktól. —

Csáktornya, január 28-án.

Szombaton, azaz január 26-án tartották meg a „Hattyu" szállóban az előzetes értekezletet azok, a kiket Wlassics kultuszminiszter megtanitott arra, hogy „miként kell gyakorolni a magasabb közéleti erkölcstan kultuszát". Az értekezlet nem volt oly népes, mint minőre számithatott volna az a magas állás, melyet Wlassics jelenleg betölt, mert alig voltak 120—140-en. Némely faluból még a birót sem tudta behozni a jegyző. A honnan jöttek, onnan is csak ugy bujva jöttek; nem zászlókkal és hangulatteljesen, mint az alaposan reménykedők szokták, hanem busan, lehorgasztott orral mintha szégyenlették volna azt, hogy nekik ezt „muszáj" tenni. Ebből kifolyólag a hangulat is nagyon nyomott volt. Egy kis életett csak az kezdett beléjök önteni, hogy időközben Czigler közjegyző is megjelent a magas kormány érdekében összehivott értekezleten, aki körülbelül oly szerepet visz azon a vidéken, mint Székesfejérvárott Tóth Arthur, csakhogy ő testestől-lelkestől nemzeti pár i.

Persze a „a magasabb közéleti erkölcstan kultuszát gyakorlók" Czigler megjelenését, aki a legutóbbi választás alkalmával is majdnem megbuktatta Wlassicsot, arra magyarázták, hogy mint nem katholikus ember gyülöli a néppártot s hozzájuk fog csatlakozni, ami aztán talán még nyujthatott volna gyenge valószinüségi reményt. Azonban a dolgok folyása mást bizonyitott.

Elsőnek Szabó Imre volt országgyülési képviselő és választási elnök szólt. Kijelentette, hogy miután az előirt rendes számnál többen is vannak arra, hogy a képviselő jelöltséget valakinek fölajánlhassák: azért ő abban a reményben, hogy mindenki óhaját teljesiti ha az ajánlja, hogy ismét csak „szeretett" képviselőnknek ajánljuk föl a képviselő-jelöltséget, mint a ki eddigi tettei és nagy haladása által bebizonyitotta, hogy méltóbb személyt erre még keresve sem találhatnának. Ezután még néhány frázist kiragadva „a magasabb közéleti erkölcstan kultuszából" azt iparkodott bizonyitani, amit Csáktornya a miniszter urnak köszönhet és a mit remélhet még jövőben az ily magas állásu férfiutól azon esetben, ha megválasztják.

Ezután elég ügyes raffineriával ki akarta aknázni Czigler jelenlétét, midőn örömmel üdvözölte, hogy őket ennyire megtisztelte, majd pedig felkérte, támogassa a kormánypártot. Persze azt hitte, hogy Czigler is azon „vir integer"-ek közé tartozik, a kiket Wlassics, „a magasabb közéleti erkölcstan kultuszá"-nak megalapitója tart ilyeneknek. De Czigler nem adta be olyan könnyen a derekát, mint Wlassics, akit a mult választáson épen Czigler jelöltje ellenében a papság választott meg; mert nemcsak minden jót igért a papoknak az egyházpolitika ellenében, hanem a nép és a papok szemeláttára templomról-templomra járt és még is oly könnyen, minden lelkifurdalás nélkül tultette magát kerülete vezetőinek tett igérete beváltásán, hogy egész határozottan el lehet róla mondani, hogy megcsalta őket.

Tudta ezt jól Czigler is. S mégis nem szegődött a papok ellen s igy a néppárt ellen, hanem igen is, miután megköszönte az elnöknek a megtiszteltetést, kijelentette, hogy nem azért jött ide, mintha elveit föl akarná adni, hanem igenis azért, mivel itt alkalma van többek előtt kinyilvánitani, hogy — tekintettel arra, miszerint a nemzeti-párt itt jelöltet nem léptet föl — ő a jelen választásban egyáltalán nem akar aktiv szerepet vinni. A kormányt ugyan most sem pártolja, de hiveinek, akik eddig az ő elveit magukévá tették, megengedi, hogy szabadon érvényesithessék polgár jogaikat annál a pártnál, a

---

TÁRCA.

MEGLÖTTE AZ ISTEN.

— A „Fejérmegyei Napló" eredeti tárcája —

Irta: H. F.

(Folytatás és vége.)

Tovább, tovább!

Ott .... ott feketedik nem messze a kitüzött cél, siri temetőként. A vékonyabb akáctörzsek a vihar által keresztbe fektetve mind megannyi temetőkereszt meredeznek.

Erre! erre! .... Itt van már, egészen itt! Alig pár száz lépés, ott a vad, ott a róka, a ravasz!

A lépések mind lassubbak, mind kisebbek. Meg kell állni, pihenni kell.

Kár, kár, kár! ..... A varjusereg vijjogva szomtelenül röpköd körben fejök felett.

— Andor! — szólal meg hosszu hallgatás után bágyadt hangon Feri, — tovább nem birom. Fordulj vissza, talán kibirod a vámig, engem hagyj itt az uton, számot vetettem magammal, el voltam készülve minden eshetőségre. Téged nem okozlak, nyugtasd magadat.

Szenvedés, kin által feldult vonásokkal fordul vissza Andor, s roskadó barátját karjai közé fogja.

— En vagyok az oka, Feri én! — szól halkan, barátja füléhez hajolva, — hogy ily veszélybe hoztalak. De megmentlek, jöjj, szedd össze magadat. Itt van, igyál egyet, erősiteni fog ..... támaszkodjál rám.

— Andor, hasztalan ..... én nem sokáig birom .... érzem az ájultság ..... a fásultság környez ..... te még elég erős vagy ..... talán elérheted a vámot ....

További szavai nem voltak érthetők. Szemhéjai lassan lezáródtak, fásult álomba merült, a halál álmába, melyből ilyen körülmények között nincs szabadulás, csak Istennél.

Andor megkisérli mégegyszer életre hozni, erősitőt csepegtetve szintelen ajkára, de hasztalan. — Rémülve dobja el magától puskáját, ölbe fogja barátját és sebes léptekkel visszaindul hű kutyájától kisérve, mely dideregve lábai közé kanyaritott farkkal s nyöszörögve követi őt.

Borzadva látja azonban, hogy a mire a visszajövetelnél mint könnyüségre számitott, a nyomnak semmi nyoma többé. Befujta a szél, behordta a friss hó.

Meredt szemekkel néz előre a távolba, keresve szemével az irányadó pontot, a vámházat, de a sürü pelyhekben hulló hó nem engedi azt felfödözhetni.

Megindul tehát, találomra, ölében barátjával.

Alig halad azonban pár lépésre, részint a nagy tehertől, részint a fáradságtól s kimerültségtől eltikkadva térdre esik.

Rövid pihenő után felkél, majd letérdel barátja mellé, megcsókolja fagyos arcát kétszer-háromszor s egypár akaratlanul feltorlodó keserü könnyet morzsolva szét, felegyenesedik, oldalán lógó kulacsát előrántva, nagyot huz belőle, azután lehajol, megtapogatja Feri üterét s meggyőződvén, hogy az még ver, gyors léptekkel neki iramodik.

— Feri! — ordit — jövök; Es te Isten, hadd látom mit tudsz! — ezzel megfenyegeti az eget.

Ha láttátok volna Kaint, midőn öcsesét agyonütvén, boszut esküdött az égnek, csak akkor lehetne fogalmatok e vad fiu kinézéséről.

Minden erejét összeszedve, nem is lépeget az iszonyu hóban, de nagyokat szökve ugrál előbbre ..... előbbre, kisérve búsan nyögő kutyájától s a fölöttük kavargó varjucsoporttól.

Előre gyilkos! .... hangzik untalan fülébe .... Előre gyilkos! .... károgja a varjusereg.

Mint a méhraj özönli körül agyát a sok gondolat, melyek mindegyike azt sugja fülébe: gyilkos! s kölcsönöz erőt roskadozó inainak.

Tovább, tovább! ... Ott-ott, nézd, a csillapodni kezdő esés után már látszik a vékony fekete vonal, a vámrud. Ott pislog a szabadulás gyenge világa.

Borzasztó! ..... A szökdécselésben kifáradt tagok meredeznek .... már csak a lépegetés lehetséges .... mindig lassabban .... lassabban .... most .... most összerogyik.

Kár, kár, kár! vijjog a varjusereg fönn. Anyám! Feri! Isten! — nyög itt alant a vadász s elterül a hóban .... Barát — s anyagyilkos! — zúg fejében az utolsó gondolat. Szemei meredten néznek fölfelé, megfehéredett ajkai mozognak, mintha mondanának valamit ... talán ... talán imát.

A hű eb nyöszörögve nyalja a kezetüt, majd az arcot; körülszaglálja a fekvőt egyszer .... kétszer .... háromszor ..... tudja Isten hányszor, azután hátulsó lábaira guggolva, föltartja fejét s szivrepesztő hangon vonitni kezd.

Kár, kár, kár! hangzik folytonosan.

* * *

00000108

melyet ők célravezetőbbeknek találnak. Ez a körülmény persze egy kissé ismét lejebb szállotta az amugy is alacsony lelkesedést.

Mindez magyar nyelven történt. Mivel pedig nemcsak Csáktornya, hanem az egész kerület polgári eleme teljesen horvát, még nem is ért magyarul, azért most egy a földmives osztályhoz tartozó ember állott föl, aki a hallottakat horvát nyelven igyekezett tolmácsolni. De ez meg olyan zavarba jött, hogy az urias nyelvre való törekvése által a horvátok „a magasabb közéleti erkölcstan kultuszától" mitsem értettek meg. Igy aztán legtöbben a mondottakat nem tudván megemészteni, a szállóból egyenesen a plébánia elé jöttek, maguk közt megbeszélendők a történteket és a teendőket s csapatosan mentek a plébánoshoz, ugy a vidékiek, mint a helybeliek, *hogy adjon nekik olyan proklamációt, a minőt az utcán már olvastak, mert az igen szép és olyan igaz, hogy ők tőle semmi áron sem akarnak tágitani.* Aztán elmondták, hogyan gyakorolják ugy helyben, mint vidéken „a magasabb közéleti erkölcstan kultuszát" Wlassics buzgó tanitványai.

Már a kezdetén is 100—100 frtjával kezdik a főbbeket „a magasabb köteléki erkölcstan kultuszába" beavatni, de a szegények visszautasitották ezzal a kijelentéssel, hogy ők a hitüket, a mely egyedüli vigasztalójuk, már nem akarják eladni. De azért a nép a sok egymásután történt választás miatt annyira megromlottnak látszik, hogy félni lehet, miszerint a legnagyobb őrködés mellett is előbb-utóbb tágitani fog helyes gondolatától. Különösen midőn olyan apostolai vannak Wlassicsnak, mint Festetich Jenő gróf, a ki nemcsak tisztjeinek meghagyta, hogy a mult szombattól kezdve mindig ittassanak, sőt vasárnap délután etessenek is, hanem elég merész volt még papjának is irni, a ki azonban a levelét olvasatlanul széttépte.

Hogy azután mit iparkodnak elkövetni a jegyzők és szolgabirák, azt fölösleges is jelezni. De azért bizni lehet, mert ott még nagyon vallásos a nép s inkább hallgat papjára, mint jegyzőjére. Legalább a legutóbbi választás alkalmával is, mint magok a plébánosok mondják, magukkal vitték az egész falut. S ezt tudva Wlassics, a ki mandátumát a multkor megcsalt papjainak köszönhette, ugy hirlik, hogy nem is akar vállalkozni Csáktornyán a képviselőjelöltségre, mert fél a biztos bukástól. Ugyanis magában Csáktornyán is alig van pártvezető embere; mert ha Czigler nem is néppárti, de ellenzéki s igy közelebb áll a néppárthoz, mint a kormánypárthoz, melynek kezdettől fogva ellensége volt. Azért is mondják Czigler emberei, hogy előttük ugy nyilatkozott, miszerint nem bánja bárhová szavaznak is, de Wlassicsra semmi áron ne adják a szavazatukat. Mégis aránylag Csáktornyán Wlassics ügye áll legjobban a hivatalnokok és a zsidóság miatt; ellenben a falvak szavazói közül alig fog elmaradni három vagy négy. Érzik ezt már Csáktornyán is, hol nagyon csendes a hangulat, pedig hát a domináló elem itt is a zsidó. Ezért igen nagy szenzációt keltett vasárnap egy állami képezdei tanárnak, névleg Macskásy Jánosnak azon brutalitása, melynél fogva ez „a magasabb közéleti erkölcstan kultuszát" hirdető miniszstere iránt való szolgai hódolatból sétapálcájával fényes nappal néhány helyen fölhasogatta dr. Major Ferenc falra kiragasztott proklamációit és a jelöltséget hirdető plakátokat. Csáktornyán most már nemcsak a falragaszok hirdetik dr. Major jelöltségét, hanem legtöbb helyen Major zászlói lengenek; legalább vasárnap délig csak egy Wlassics-zászló lengett egy szállón.

Ez is mintha szégyenlené magát, alig mer a padlás ablakon kinézni. Szine is olyan halvány, mintha ez is azt akarná jelezni, hogy dr. Major nemsokára Csáktornyán Wlassicsesal szemben maior lesz.

A néppárt és a sajtó.

A fővárosi sajtó igen élénk diskusszió tárgyává tette a néppárt programmját s a *Magyar Állam*-on kivül az összes lapok hevesen megtámadják, annyira, hogy hamarjában azt sem tudjuk megmondani, vajjon a kormánypárti „Pester Lloyd", vagy a szélsőbaloldali „Egyetértés" dühöng-e jobban a néppárt ellen. A liberális lapok rágalmaira, szántszándékos ferditéseire és hazudozásaira legközelebb lesz alkalmunk kimeritően válaszolni. Ma helyszüke miatt csak az egyes lapok véleményeit reprodukáljuk, hadd lássák olvasóink, hadd lássa a nép, miképen „üdvözli" a liberális sajtó a néppártot.

Első helyen kell közölnünk dr. *Hortoványi* József orsz. képviselő figyelemre méltó cikkét, mely a

Magyar Állam

tegnapi számában jelent meg. A cikk lényege igy hangzik:

„Ellenségünk igen sok, a néppárttal szemben állanak az összes eddigi pártkeretek, ellenzék és kormánypárt, az egész liberális sajtónak óriási szövetsége, a kormány hatalma, pénze, befolyása, s mellette nincs más, mint a magyar nép zöme, az a nép, a mely lassan-lassan öntudatra ébredve kezdi belátni, hogy ő eddig csak egyszerü alkotmányos eszköz volt, az ő vállain emelkedtek fel pártok, ép ugy, mint egyesek; *de vele nem törődtek, nem foglalkoztak sorsával,* nem azzal, hogy e nép miként, hogyan boldogul s nem törődtek vele még akkor sem, a midőn a pusztulás, az elzüllés azon stádiumába jutott, a melyben nemcsak társadalmi, de állami szempontból is a közveszélyesség jelei igen is megfogható alakban nyilvánulni kezdenek.

A néppárt, a mint megalakulásában már kimondotta, hogy nem akar exklusiv katholikus párt lenni, a mely a többi felekezetek ellen tör, hanem tiszteletben tartja a bevett felekezetek jogait, ép ugy, mint a hogy követeli a katholikus egyház részére is jogainak, hitelveinek s hivei lelkiismereti szabadságának törvényhozás utján is biztositását, elnémitotta ellenségeit. De most az alakulásnál, habár kimondotta, hogy a közjogi alapon szervezkedik, nem szabad s nem lehet figyelmen kivül hagyni azon választó kerületeket sem, a melyeket egyszerü pártnyilatkozattal eddigi függetlenségi eszméikből kiábránditani nem lehet, de a kik ép

---

Az éj befödé kárpitjával a földet s meggyujtá a barna ég milliónyi csillogó lámpáját.

A majd egész nap tartó havazást zúgó erős északi szél váltá föl, mely meg-meg rázza a fagyos ablaküveget.

Magányosan üldögél az özvegy anya szobájában kis asztalkája mellett, előtte kinyitott imakönyv, melyre ráhajolva összetett kezekkel imádkozik.

A siri csendet gyakori mély fohász, gyertyapercegés s a szélrázta ablaktáblák zörrenése a szél visitásával összevegyülve zavarja meg.

Elvégezvén imádságát, becsukja a könyvet, csatját bekapcsolja, pápaszemét leveszi, s rudjait összehajtva, az imakönyvre helyezi. Majd, miután a leégett gyertyát megkoppantotta, karosszékében hátradől, ujból összekulcsolt kezeit ölébe sülyeszti s egy mély, szivből fakadó fohász kiséretében elhangzott „még sincs itthon" után behunyja szemeit és lágy álomba szenderül; ajkai folyton mozognak, bizonyos időközökben hallatva: „és ne vigy minket a kisértetbe."

Busan hangzik a toronyóra a szél által el-elkapva. Tiz óra. . . . .

— Nagyasszony! — kiált a berohanó eseléd, — nagyaszony, a Hektor!

— Mit-mit! mokog az álomból felocsudott anya.

— A Hektor, hallja, hogy kaparja az ajtót.

— Szent Isten! és Andor?

— Az még nem jött meg én legalább még nem láttam.

— Istenem, hol maradhatott! Hektor nem szokta őt elhagyni. Eresszük be.

Fáradtan vánszorog be a hü eb, urnője lábaihoz csuszik s ott farkcsóválva lelapul. Majd fölugrik, nyihogva az ajtóhoz szökel, szaglálódik, visszaszalad urnőjéhez feiugrál rá, kaparja őt, mintha figyelmeztetni akarná valamire; fájdalmas nyöszörgéssel körülszaladgál a szobában, mintha keresne valakit; majd ismét az ajtóhoz fut s azt kaparja.

— Istenem! mi történt? Andor hol vagy? Ah megmondtam ugy-e, de te nem hallgattál rám.

Mint őrült rohan ki az ajtón, összekutatja az egész házat, megnéz minden zugot, megtapogat minden ágyat folyton kiáltozva fia nevét.

Hasztalan minden kutatás, a házban nincs; hiszen ha itt volna, a szivszaggató anyai hangokra a halál álmából is fel kellene ébrednie.

Most az asztalon égő gyertyát ragadja föl, kirohan a folyosóra s kinyitja annak ajtaját. Az erős szél búgva tódul be a nyitott résen s eloltja a sercegve lobogó lángot. Lehetetlen kimenni, a derékon felül érő hó által a fél ajtó el van takarva.

Megtörten vánszorog vissza szobájába, a már felvetett ágyra rogyva mély álomba merül.

Egész életboldogságát élte át álmában, fia születésétől egész mostanig. Mily boldogitó lehet hosszu huszonöt év örömeit pár óra alatt élni keresztül, érezni e rövid idő alatt egyszere azt, a mit évek hosszu során át cseppenként élveztünk! Ilyen csak álomban történhetik.

S e leirhatlan boldogság özönből a legkinzóbb pokoli valóságra ébredni, mely vérünket jéggé fagyasztja, mily óriási fájdalma a szivnek! Ilyet csak a rideg való élet tud felmutatni.

A nagy öröm, valamint a nagy fájdalom képtelenné lesz a gondolkodásra s még képtelenebbé a tettre. Ész és sziv teljesen tehetetlen ily állapotban.

Az özvegy is anélkül, hogy bármi intézkedést tudott volna tenni fiát illetőleg, néma tompultságban jár fel s alá.

Hallgatagságából idegen hangok zavarják föl, melyek a folyosóról hangzanak mindig közelebb s közelebb. Majd megnyilik az ajtó s tolakodó kivánciak seregétől kisérve pár falusi ember két fagyos hullát vonszol be.

— Andor! — kiált lélekrázó hangon az anya s odaomlik az egyik hullára.

A zajongó kivánciak ajakán megfagy a szó e hangra s halotti csend lesz a szobában.

— Pszt! . . . . . csitt! ne beszéljetek! — mondá az özvegy fia mellett a földön ülve buta vonásokkal megüvesedett, könytelen szemekkel a körülle állókhoz. — Ne lármázzatok, még utóbb felkeltitek őt. . . . . Nem tudjátok, hogy nagyon álmos? . . . . . Már régen elment hazulról, meg akarta lőni az Istent, de nem találta el, és visszalőtte őt. . . . . Ezért aludt el oly mélyen. . . . Ne lármázzatok, hagyjátok őt aludni!

*

Ezelőtt pár évvel még látható volt, a város utcáin az őrült nő hü eb által kisérve s meg-megszólitotta a járó kelők egyikét-másikát, hogy: csendesen legyenek, mert fel találnák kelteni fiát, a kit az Isten meglőtt.

00000109

ugy követelik a reviziót, mint a hogy követeli a most alakuló néppárt, melynek közgazdasági politikáját is elfogadják.

Ha függetlenségi képviselőik megtehették azt, hogy *szövetkeztek a kormánynyal az egyházpolitikai törvények létesitése érdekében,* sőt elmondhatjuk, hogy épen a függetlenségi párt tette lehetővé e törvények létrejövetelét, — akkor e függetlenségi választó kerületek polgárai teljes joggal szövetkezhetnek egymással közjogi elveik félretételével, ezen egyházpolitikai törvények megbuktatására. Néppárt lesz ez is, a magyar nép pártjának egy nagy része, s a most megalakult néppártnak a szervezkedés terén kell megadni a lehetőséget s erkölcsi támogatást arra, hogy e kerületekben is a revizió lobogója győzzön még akkor is, ha a helyi viszonyok esetleg azt csakis a függetlenségi elvek kapesán juttathatják diadalra.

Ezért most, a midőn a szervezés oly óriás nehézségeivel kell küzdenünk, keressük mindenben azt, a mi a főcélt, a reviziót diadalra juttatja, keressük csak azokat, a melyek összefüzik az egyeseket s mellőzzük, a melyek ellentéteket teremthetnek: akkor egyesült erővel győznek elveink, mig ha mellékes kérdésekben frakciókra engedjük magunkat tépetni, mindent elvesztünk."

A többi lapok.

A „*Hazánk*"-ot első sorban a programm 5—11. pontjai érdeklik, mert „egyeznek azon törekvésekkel, melyeknek szolgálatában mi állunk. Érdekes az is, hogy a reakcionáriusnak csufolt párt állást foglal az állam omnipotenciája ellen az egyéni szabadság védelmére; követi a választási visszaélések orvoslását és sok más oly dolgot, mely mindnyájunknak szivében él, mindnyájunknak vágyát képezi. Igéri, hogy a felekezetek jogait tiszteletben fogja tartani és nem vindikál külön jogokat a katholicizmus érdekében. Meg volt tehát az a tendencia, hogy e párt a kizárólag katholikus jelleget mellőzvén, általánosabb keresztény alapokra helyezkedjék. Ez a törekvés helyes és jogosult." Elismeri továbbá, hogy a revizió követelése jogosult és feltesi, hogy a néppárt nyilt, magyar őszinteséggel nyujt kezet mindazoknak, kiknek a haza jóléte és emelkedése igazán szivén fekszik. „Akkor — ugymond — nem lesz belőle baj, sőt komolyan munkálva a humanisztikus keresztény célok érdekében, az egészséges reakció utját fogja megnyitni a nemzetközi radikalizmus féktelenkedéseivel szemben."

A „*Nemzeti Ujság*" azzal a megjegyzéssel közli a programmot, hogy már több izben volt alkalma a néppártról nyilatkozni. (A nemzeti párt rokonszenvesen ,ogadja a néppártot.)

A „*Budapesti Hirlap*" régi taktikáját követve, se hidegen, se melegen „üdvözli" a néppártot: „Megalakulva, harcra készen és tele a harc vágyával, az életkedv ritka tüneteit mutatva, ma lép elejbénk: egyszerre szóval és cselekedettel. Mig a régi pártok mind kishitüen meghuzódnak, ez mint egy tagbaszakadt fiatal óriásgyerek veti magát a kormányválság folytán megüresedett kerületek küzdelmébe s egyuttal kiadja Budapesten a programmját. A Szopességről már küldött egy képviselőt, kiverve ősi fészkükből a Csákyak hadát; másfelé meg-megszorongatta, sokfelé megbontotta a pártokat, most immár fölszervezkedve, a központból vezérelve verekedik a sikerért. Ez a néppárt, a mely vezére kedveért proklamálta a 67-es alapot és elhagyta a katholikus jelzőt maga elől, noha kizárólag a katholikus mozgalmak és gyülések gyermekének kell tartanunk".

Nincs kifogása t. laptársunknak az ellen, hogy az összes egyházak egy párttá szervezkedve, éljenek hiveik politikai jogával, de ezt a szervezkedést csak valamennyi egyház hozzájárulásával tartja lehetségesnek. A programm azon balsejtelmet ébreszti benne, hogy a néppárt csak felekezeti pártalakulásokat és villongásokat fog felidézni. „Most kiáll Ziehy Nándor gróf a csöndes emberek sorából és nem tudván flectere superos: ime, acheronta movebit. Nem tudván győzni, az egyház védelmére hivja a nép sötétebb rétegeit. Joga van hozzá. De a jog nem elég. Erő is kell, erő a vezetéshez. Ha a keresztény szocializmus jelszavaival kiszólitják flegmájából, az a nép semmit fog különböznі attól a néptől, a melyet pogány vagy ateista szocializmussal szólitanak ki álmából".

A *Magyarország* dicséretreméltó őszinteségnek tartja, hogy a néppárt nyiltan a 67-es alapra helyezkedett. Egyébiránt tagadja a függetlenségi és 48-as párt hivatalos lapja, hogy a néppárt vezéreinek joguk volna törődni a nép érdekeivel s igy nevezi el a néppártot: Felekezeti kenettel bemázolt közjogi reakció.

Az „*Egyetértés*"-ben az atyja nevével üzérkedő Kossuth Ferenc kétszer is irt cikket a néppártról: kedden még „katholikus néppárt cim alatt, de tegnap pár elhagyva a a „katholikus" jelzőt s utóbbi cikkében a szélrózsa minden irányából összehordott frázisok és számadok alapján kisüti azt a nagy bőleseséget, hogy „a néppárt programmjában vannak olyan pontok, melyek csak akkor létesithetők, ha az ország visszanyeri önrendelkezési jogát." „Ha tehát — irja Kossuth Ferenc — az uj néppárt fellépése folytán nem lehetne attól félni, hogy még inkább össze lesznek zavarva a pártviszonyok az országban mint most, a helyett hogy a pártok a természetes válaszfal mögé vonulnának, mely válaszfalat az 1867-es alap képezi, akkor csak örülni lehetne azon, hogy egy uj párt oly dolgokat is követel, mint a milyeneket mi is követelünk. Örülni lehetne ezen, mivel okvetlenül be fog következni az idő, hogy azok, kik az uj pártprogrammal a néppártba állnak be, fogják látni, hogy ez a programm a 67-es alapon nem valósitható és akkor út fognak jönni hózzánk, tehat a mi számunkra gyüjt az uj párt jövendőbeli hiveket. (?) De azon nem örülhetünk, hogy egy uj párt uj széthuzásnak magvait hintse el a házban és gyengitse nemzeti létünket. Az uj párt egyedüli célja (?) az egyházpolitikai törvények hatályonkivüli helyezése. Az uj pártprogrammnak az a része, mely nem az egyházpolitikára vonatkozik, csak eszköz (?) a párt megalkotóinak kezében. Ezért inti a népet, ne álljon a néppárthoz, hanem maradjon a függetlenségi elvek mellett.

„*Pesti Hirlap*"-ban a vén szabadkőmüves Pulszky Ferenc — éretlenkedik s egyebek közt ráfogja a néppártra, hogy az a kereszténység alatt csakis a katholikus kereszténységet érti. Aztán szörnyen feldicséri a néppárt programmjának a nép jólétének emelésére vonatkozó pontjait s aztán azt mondja, hogy „fogalmilag (?) ki van zárva az, hogy megcselekedjék vagy akár csak megcselekedni akarnák grófok, bárók és papok." Mindazonáltal elismeri, hogy e pontok a kor szinvonalán állanak és hogy velök meg lehet hóditani a közvéleményt. Végül pedig azt állitja, hogy a néppárt programmja a szocializmusra fog vezetni.

A *Magyar Hirlap* szokott cinizmusával azt irja a néppártról, hogy ennek programmja a meglevő pártprogramokból „el van tulajdonitva." Aztán ránk fogja — de be nem bizonyitja — hogy a néppárt kacérkodik a királylyal, Bécsecsel, a nemzetiségekkel a függetlenségiekkel, az összes felekezetekkel a szocialistákkal és végre azt irja: „A néppárt megalakulása és zászlóbontása, egész fenyegető veszedelme magában foglalja az intelmet, s megmutatja az egyetlen módot, amelylyel a diadalát meg lehet akasztani. A mi pártalakulásaink természetellenességéből táplálkozik: ezeket természetesebb és egészségesebb alkulatokkal kell fölváltani. A szabadelvü s nemzetfenntartó elemek meghasonlására számit: ezeknek az elemeknek egyesülniök kell.

A *Pesti Napló* ugyanazon hangon irja ugyanazon rágalmakat, melyek a „Pester Lloyd" első helyén diszlenek. Szerinte a „katholikus" jelszó elhagyása cselfogás és a néppárt nincs jogositva a magyar haza minden keresztény hivőjét felhivni a csatlakozásra. Egy másik cselfogást abban látnak Haas és Deutschék, hogy a néppárt a magyar állam nemzeti jellegének megóvása mellett méltányolni akarja a nemzetiségek igényeit, végre pedig ugy találja, hogy a néppárt a szocializmusra fog vezetni.

A *Magyar Estilap* többek közt ezeket irja: „A néppárt nagy veszedelmet jelent az országra. Ma még kicsi, de akcióképessége nagy, mert szolgálatába rendelik a szószékot. Ha ez a párt a papság segitségével mindenütt szervezkedik, ez oly bomlást fog felidézni, a mely végzetes lehet az országra nézve. A néppárttal csak ugy lehetne sikeresen megküzdeni, ha az egy alapon álló pártok fuzionálnak. Ha vége lesz az egyházpolitikai vitának s életbe lépnek a törvények, minden eszközt fel kell használni a fuzió létrejöttének előmozditására. Ez az első és elengedhetetlen követelmény".

A „*Pester Lloyd*", ez a nemzetközi börzelap a gunyos kifakadások özönébe rejti dühét s az a bécsi fiakkereshez méltó hang, melylyel ir, felment minket az alól, hogy csak három sort is pazaroljunk rágalmainak és hazudozásainak megcáfolására. Hanem azért lássunk néhány „erőteljesebb" kifejezést a P. Lloyd vezércikkéből: „Pikáns néppárt"; „Miképen vélekednek a sportüző urak egy kis klerikálás parforce-vadászatról?" „Az egész arisztokrata néppártot oly naiv politikai ügyefogyottságnak és oly ártatlan, szende machiavellizmusnak tartjuk, hogy az egész affért ugy nézzük, mint holmi arisztokratikus időtöltést." És igy tovább.

A *Neues Pester Journal* eléggé tárgyilagosan ir a néppártról s egyebek közt azt mondja: „A közigazgatásról szóló passzus remekmüve az óvatos stilizálásnak. Semmivel sem lehet jobban támogatni az állitólag célul kitüzött vallási békét, mint olyan párt megalakitásával, mely a magyar törvényhozásban felekezeti választalakat akar emelni."

A bécsi lapok közül a „*Vaterland*" ezeket irja: A néppárt megalakulásának hatását a lapokból távolról sem lehet megitélni. Mindenképen azon vannak, hogy bebizonyitsák a pártalakulás jogosulatlanságát és inopportunitását és hogy a pártot rágalmazzák és nevetségessé tegyék. Valósággal azonban ugy állanak a dolgok, hogy az összes pártok létezésöket a legkomolyabban látják veszélyeztetve a néppárt által, a mint ezt a képviselő körökből kiszivárgott leghitelesebb hirek mutatják. Már ma is ki lehet számitani azon választó kerületeket, melyeket a néppárt egészen biztosan el fog hóditani az egyes pártoktól s megalakulása ezért rendkivül foglalkoztatta mindazon pártokat, melyek inogni érzik maguk alatt a talajt. A pártkörökben a legnagyobb feszültséggel várták a programmot, melynek nagy sikere már az, hogy komoly támadásokra egyáltalában nem ad támpontot.

A *Neue Freie Presse* azt a hazugságot találta ki, hogy a néppárt programmjában külföldi befolyások is érvényesülnek. Egyébiránt kizárólag katholikus jelleget tulajdonit a pártnak.

Superior stabat lupus.

(00) Annyira ismeretes az ezopi mesének ez az egyikét jellemző szava, hogy fölösleges azt bővebben magyarázgatni. Azt is könnyü jelen zavaros politikai viszonyaink között elgondolni, hogy hová áplikáljuk. Különös jelszó járt régebben a képviselők, kiválóan pedig a számottevő liberális szónokok ajkain, most pedig a sajtón keresztül, hogy az egyházpolitika ily élessé fejlődésé-

00000110

nek nem jóhiszemü miniszter, nem is a szabadelvü párt, de még csak nem is a liberális sajtó az oka, hanem egyesen maga a kath. papság és annak intranzigens sajtója. Persze, hogy a liberális áramlat nem két évvel ezelőtt keletkezett, nem is a zsidó házassági javaslat bukásakor, mert hiszen már akkor meg voltunk fenyegetve, hogy az ki fog törni gyászos koporsójából, hanem már a hetvenes években mutogatta foga fehérét, arról . zeretnónek megfeledkezni.

Meg volt bizony ez az áramlat és kikandikált a koporsóból s várta a neki való időt, sőt a kisértetek minden erőszakoskodásával, a boszorkánykodás minden mesterkedésével igyekezett is azt előidézni. Miatta akár volt februári rendelet, akár nem, minden pillanatban, mely csak legkevésbbé is alkalmasnak látszók, kész volt megkezdeni a boszorkány táncát. Ez a jól leginnezettnek vélt koporsó azután utjába tétetett a katholikusoknak, emlékeztetőül rá is irták, hogy föl fog pattani, mintha csak lőporos hordó közelében jártunk volna. És a liberalizmus nem is szünt meg annyira körülhálózni villanysodronynyal, hogy mellette el sem lehetett járni a legeslegnagyobb óvatosság nélkül, hogy valamikép azok egyikére rá ne hágjunk. Vajjon az elkeresztelési scenákat a kath. papság kezdette-e s kizárólag ők voltak-e az elkeresztelők? Nem is kezdették s ezt a kizárólagosságot magoknak nem is vindikálták. Csak a szülők szabad elhatározásán nyugvó damus petimusque vicissim nagyon is igazságos elmélet vezette őket. A biróság nem is marasztalta el őket. S miután a biroi függetlenségen rést nem üthettek, kiknek céljok volt vizet zavarni, talán a kath. papság volt az, mely a dolgot közigazgatási térre erőszakolta, hogy a liberalis miniszter eleve megállapitott célok szerint a fölebbezés alkalmával az ügyet kezébe vehesse s azt a liberális teóriák szerint el is birálhassa?

Ismerjük az elbirálást. Hitvallókat teremtett, pedig Deák Ferenc monumentális egyházpolitikai beszéde szerint a vértanuk és hitvallók veszedelmesek. Készséggel hajlandók volnánk jóhiszeműséget keresni a februári rendelet kibocsátóiban; meg akarjuk engedni, hogy minden áron ki akarta egyenliteni a felekezeti féltékenységet. De hát miért vetette ennek áldozatul épen a katholikusokat, kiket a biróság fölmentett? Az osztó igazság ezt nem követelte, mert hiszen nem az anyakönyvbe igtatás ténye határozta meg a gyermek vallását, hanem a törvény. A katholikusoknak nem is jutott eszökbe a felekezetek által elkeresztelt és elanyakönyvezett gyermekeket visszakövetelni anyakönyveik számára, sőt ugy tudjuk, a felekezetek meg sem is kisérlették visszaadni, pedig már a viszonosságnál fogva is igy illett volna. Ők megnyugodtak a törvény rendelkezésében s a gyermeknek vallásos neveltetésének irányzatát a szülők jogkörébe utalták. Másként volt ez az egyéni és vallásszabadságot hangoztatóknál. A tőlünk elvontakat ugyan vissza nem adták, az övékének tartottakat pedig karhatalommal követelték, holott volt más módjuk is evidenciában tartani s nekünk a törvényes idő elérkezte előtt fölvennünk ugy sem lehetett, az állam érdeke megsértve nem lett, mert végre is az állam által hitelesnek elfogadott anyakönyvbe lett jegyezve, minthogy ilyen a mienk is, a bevett felekezeteké is.

Idők folytán kitünt, hogy a jóhiszeműség nem volt olyan nagy ott a magasban, milyennek elhitetni szerették volna. Jóhiszeműség csak addig van, mig valaki sem önmagától rá nem jöhet, sem más által nem figyelmeztettetik, hogy téves uton jár. De a kultuszminiszter erre még a kibocsátás előtt figyelmeztetve volt, még pedig nagyon illetékes theologus részéről. Volt alkalmunk olvasni elmarasztaló itéleteket is, felebbezéseket is. A felebbezések indoka soha sem makacsságot, keresett ellenszegülést, hanem egyházi dogmára támaszkodó passzivitást tanusitott. Már ez maga a jóhiszemü előtt föltünő lehetett volna. Csakhogy a már megfogamzott célnak takaróra volt szüksége. Az alsó papságot, mely a dolog természeténél fogva első sorban kellett, hogy érezze a vihart, mert hiszen közvetlen ő vezette az anyakönyveket, elkezdették gyanusitani tudatlansággal és ellentétbe kezdették hozni a főpapsággal.

Választási mozgalmak.

A néppárt csak most alakult meg véglegesen és programmját csak most állapitotta meg, de szervezkedése már régebben indult meg, most pedig annál nagyobb erélylyel folytattatik országszerte. A szervezés első sorban arra irányul, hogy mindazon választókerületekben, a hol a mandátum megüresedik, lehetőleg néppárti jelölt lépjen fel, ha pedig a néppárt jelöltje esetleg keresztül nem vihető, a párt mint egy szerves egész azon ellenzéki jelöltre szavazzon, ki a legtöbb garanciát nyujtja arra, hogy a néppárt programmjában kimondott reviziónak őszinte barátja.

Igy történik ez a jelenleg üresedésben levő vagy a legközelebb megüresedő kerületekben is, igy történt ez vasárnap *Szabadkán*, hol vasárnap népes értekezlet volt, melyen a néppártot nagy lelkesedéssel megalakitották és azonnal hozzáláttak a tényleges szervezkedéshez.

Nyitráról irják, hogy ott Latkóczy Imre orsz. képviselő a jövő hó 8—10-ike körül kineveztetik belügyi államtitkárrá s ezért a kerületben uj választás lesz. A néppárt annyira szervezve van Nyitrán, hogy a győzelem biztos reményével fog ellenjelöltet állitani az ujra fellépő Latkóczyval szemben.

A *csáktornyai* választókerületben a megyei központi választmány megállapodása szerint február 7-én lesz a választás. Elnökök: Gózony Ferenc megyei főjegyző és Zakál Henrik ügyvéd, alelnökök Tóth István urad. tisztartó és Margitai József képezdei igazgató; jegyzők dr. Hajós Ferenc, Jeni Gusztáv. A szavazás két bizottság előtt fog történni. A néppárt rendkivüli tevékenységet fejt ki s a Wlassics-pártnak ugyancsak erélyesen kell fellépnie, ha 7-ig a néppártnak eddig kivivott előnyeit rombadönteni akarja.

Kaas Ivor báró, ki a *bonyhádi* kerületben Perczel Dezső miniszter ellen képviselőjelöltül fellépett, kedden Bonyhádra érkezett s ott az összes ellenzéki pártok, lelkes fogadtatásban részesitették. Kaas báró kijelentette, hogy szükségesnek tartja a néppártot.

Pancsován Szekrényi Lajos glogoni plebános lépett fel a néppárt programmja alapján. A pancsovai néppárt oly erős, hogy igen kétesső teszi Daniel miniszter győzelmét.

BELFÖLD

— **Katholikus körök.** A *Bicskei kath. kör* megatakulásáról levelezőnk ezeket irja nekünk: Jóllehet Bicskén már régebb idő óta történt mozgalom a kath. kör megalakulása tárgyában, mégis csak f. hó 27-én nyert az tényleg életet. Az alakuló ülést *Szarka* Gyula plébános vezette. Megnyitó beszédében a kath. kör nemes célját fejtegetve, tömörülésre egymás iránti testvéri szeretet és ragaszkodásra buzditá a jelenvoltakat. Az érdeklődők igen szép számmal voltak képviselve. A tisztválasztás következőképen ejtetett meg: Elnök: *Szarka* Gyula plebános, alelnök: *Bischof* József, titkár: *Horváth* Bálint, pénztáros: *Czettner* Lajos, háznagy: *Kutrik* György, könyvtáros: *Irványi* Béla káplán, ezeken kivül pedig egy 12 tagból álló igazgatói választmány. A választás megtörténte után Szarka Gyula plébános lelkes szavakkal üdvözölte a megalakult kath. kört, Jézus szent oltalmába ajánlva azt, az ülést berekesztette. A körnek alapszabályai már készek s megerősités végett a napokban megküldetnek a belügyminiszternek. — A *várpalotai* és *fülei kath. körök* alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. — *Felső-Diós* mezővárosból (Pozsonym.) azon örvendetes hirt veszszük, hogy ott Jedlicska Pál esperes-plebános kezdeményezése következtében e hó 27-én megalakult a „*Kath. olvasókör*" s hogy a város kath. polgárai tömegesen iratkoznak be a körbe.

— **A kultuszvita.** Kedden folytatta a képviselőház a kultuszvitát. Hévizy János, Wlassics Gyulának a kanizsai választásnál győzelmes ellenjelöltje szép beszédben behatóan foglalkozott közoktatásunk összes kérdéseivel és örömmel konstatálja, hogy a kormány az egyházpolitikában kész a megalkuvás terére lépni. A miniszternek az autonomiára vonatkozó igéretétől nem vár sokat. Berzeviczy Albert polemizáló felszólalása után Batthyány Tivadar gróf mondott hatásos beszédet. Csak nagy óvatossággal fogadja Wlassics vallásos felszólalását. Az iskolák államositásáról azt mondja, hogy ezt a kormánypárt átvette a szélsőbaloldal programmjából. A papi nevelés államositását határozottan ellenzi. Követeli a kereskedelmi akadémiák emelését. A kath. autonómiára nézve végve valahára tetteket vár a miniszertől. A függő egyházpolitikai javaslatokra nézve azt hiszi, hogy a kormány utóvégre is kénytelen lesz elvi engedményeket tenni Percellel szemben kimutatja, hogy a *tanitókat anyakönyvvezetőkké kinevezni nem lehet.* Ezt már az 1868: XXXVIII. t. c. 141. §-a is megtiltja s a kultuszminiszternek nines joga ezen §-t ugy interpretálni, hogy a tanitókat is lehessen anyakönyvvezetéssel megbizni. A törvényinterpretációra csak az országgyülés van hivatva.

— **576091 forint deficit.** Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter jelentésével, mely a honvédujoncok kiképzésére hatszázezer forintot követel az idei költségvetés terhére, alaposan megbontotta a pénzügyi egyensulyt. A pénzügyi bizottság jelentése szerint a költségvetés fölöslege, a mire olyan büszke volt a kormány, 23909 frt. ezt a fölöslegot a 600.000 frtos tétel beállitása 576091 frt. deficitre változtatja át.

— **20.000 frt. = 100.000 frt.** A közoktatásügyi költségvetés 22-ik cime igy hangzik: „A nemzeti muzeum levéltári osztályának kiegészitésére I. részlet 20.000 frt." A „Hazánk" ezen titokzatos összegről azt irja, hogy a Wekerle-kormány ezen 20.000 frtot öt egymásután következő esztendőben szándékolta megujitani s igy a 20.000 frt tulajdonképen *100.000 frt, mely összeget Kossuth Ferenc kapta volna kezéhez, mint atyja irományainak vételárát.* A kormánynak nines joga ő felsége előzetes tudomása nélkül 25.000 frtnál nagyobb beruházásokat tenni s ezért 20.000 frtos részletekre osztva a 100.000 frtot, a király tudta nélkül csinálta meg Wekerle az üzletet Kossuthtal s rábeszélte az efféle „politikában" járatlan Eötvös br. kultuszminisztert, hogy ezen összeget vegye fel a költségvetésbe. Mikor a király ezt megtudta nyugalmazta Pulszky Ferencet, elbocsátotta Wekerlét, hallani sem akart többet Eötvös báróról és felmentette Pulszky Ágostot. A legszebb a dologban az, hogy Kossuth Ferenc a Magyar leszámitoló és pénzváltóbanknál már eszkomptáltatta és fel is vette a 100.000 frtot. . . *Hát nem érdemli-e meg ezért Wekerle Sándor ur, hogy a vádlottak padjára üljön??*

00000111

KÜLFÖLD.

Oroszországban az elhunyt Giers helyébe Siskint nevezte ki II. Miklós cár ideiglenes külügyminiszterré. Siskin nagyon ellenséges érzülettel viseltetik Bulgária iránt, egyebekben azonban mint Giers eddigi helyettese békebarátnak mutatkozott. II. Miklós a napokban ugy nyilatkozott, hogy népei javára akar kormányozni, de azért alkotmányt nem ad, hanem ép oly autokrata lesz, mint elhunyt atyja.

Telefon-jelentések.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 31. (Saját tudósitónktól.) A tegnapi ülés elején Thaly Kálmán csaknem másfél óráig birálta meg gyanus jóakarattal Wlassics közoktatási programmját, a miniszter személyének bizalmat szavazott.

Bartók Lajos a baloldal zajos helyeslése mellett ostorozta a kultuszminiszter kétszinü egyházpolitikai programmját s hibáztatta a liberális rendszert, hogy a régi jó magyar szellem már kiveszőfélben van.

Hermann Ottó ismét kedvenc eszmójével hozakodott elő: a szekularizációval és jellemző, hogy a jobboldal számos tagja helyeslésssel fogadta radikális álláspontját. Aztán példákkal illusztrálta, hogy az egyetemi tanszékek betöltésénél a protekció a fődolog.

Vajay István rövid beszéde után

Boda Vilmos interpellációt intézett a kultuszminiszterhez a Szegszárdon felállitandó gimnázium ügyében.

—

Budapest, jan. 31. (Saját tudósitónktól.) Egy könyomatos lap jelentése szerint Latkóczy Imre orsz. képviselő első és Széll Ignác második belügyi államtitkárrá neveztetett ki.

—

Budapesti értéktőzsde.

Budapest, 1895. január 30.

„ hitelbank	részv.	506·75
„ leszámitoló	„	320.25
Villamos vasut	részv.	336.50
Rimamurányi	„	291.—
Osztrák hitel	„	416.50
Osztrák m. á. v.	„	401.50
Déli vasut		106.50

TÁVIRATOK.

A bonyhádi választás.

Bonyhád, jan. 31. (Ered. táv.) Kaas Ivor báró, Perczel Dezsőnek nemzetipárti ellenjelöltje tegnapelőtt tartotta programmbeszédét nagy hatással. Az ellenzéki választók rendkivül nagy számmal jelentek meg s dacára, hogy a szolgabiró meg akarta akadályozni a programmbeszéd megtartását és hogy az etetés-itatás és vesztegetés napirenden vannak, nem tántorodnak el Kaas bárótól, ki a néppártiakat különösen azzal a kijelentésével nyerte meg, hogy a liberális egyházpolitikát határozottan ellenzi és hogy a néppárt hivatva lesz megtisztitani parlamenti életünket a korrupciótól. Kaas báró most bejárja az az egyes községeket és mindenütt nagy lelkesedéssel fogadják.

—

Cap-S.-Martin, jan. 31. (Ered. táv.) Az itt időző *Erzsébet* királyné igen jól érzi magát és naponként hosszabb sétákat tesz. *Ferenc József* király február 9-én ide-érkezik.

London, jan. 31. (Ered. táv.) Sándor szerb király biarritzi utja azzal van összekötve, hogy a király megházosodik. A király hir szerint Szibilla hesszeni hercegnőt, az orosz cárné hugát fogja elvenni.

— **Szt.-Pétervár,** jan. 30. (Ered. táv.) Giers elhunyt külügyminiszter holttestét ma ünnepélyes menetben a Szergius-klastromba vitték. A gyászkisérethen voltak: a cár, a cárné, az özvegy cárné, az összes nagyhercegek, tábornokok, a diplomáciai testület stb.

Városi és vidéki hirek.

— *Lapunk legközelebbi száma tekintettel Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepére, holnap, pénteken este jelenik meg.*

— **József Ágost főherceg,** ki néhány napig Bécsben időzött, tegnap onnan mint nekünk telegrafálják, Brünnbe visszautazott.

— **Egyházmegyei hirek.** Dr. Steiner Fülöp megyéspüspök kinevezte: Szentiványi Károly székesegyházi hitszónokot és prebendátust bodajki ideiglenes adminisztrátorrá, Miller József belvárosi káplánt székesegyházi hitszónokká és prebendátussá, Fritzenschaft János felsővárosi káplánt belvárosi káplánnná és Látics György csákvári káplánt felsővárosi káplánnná.

— **A király adománya.** A király a sóskuti és tótfalusi tüzoltó egyesületeknek saját pénztárából 80—80 frtot adományozott.

— **Rendkivüli közgyülés.** Február hó 7-én d. e. 10 órakor a városház nagytermében rendkivüli közgyülés tartatik a szt. Ferenc rendiek háza egy részének megvétele tárgyában.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Schwartzer Károly székesfejérvári kir. törvényszéki joggyakornokot a temesvári kir. törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

— **Tanitó-választás Acsán.** Acsai levelezőnk irja nekünk: Végre valahára Acsa is kapott kántortanitót. E hó 28-án volt a választás, mely érdekesnek mutatkozott, a mennyiben az állásra hat tanitó pályázott. Olyan néptömeg vetődött össze az iskola épülete előtt, mintha országos képviselőt választanának. Megválasztatott *Faskó* János, leányvári k. tanitó, ki uj állomását már február 5-én elfoglalja. A választásnál semmi baj sem történt, s igy a kirendelt hét csendőrnek nem akadt dolga.

— **Éjjeli betörés.** Türk József kigyó-utca 1. sz. a. levő bolthelyiségét ma éjjel ismeretlen tettesek álkulcsosal felnyitották, s a bolthelyiségben talált pénzes szekrényből a váltópénzt s több aprólékos bolti cikket eltulajdonitottak. Szerencse volt károsultra nézve, hogy nagyobb mennyiségü pénzkészletét nem a pénzes szekrényben, hanem a boltban levő egyes apróbb fiókokban hagyta tegnap este. A tolvajok erre nem gondolva, pénz készlete megmaradt.

— **Táncestély.** A moóri „Korcsolya és Tennis-egylet" a saját pénztára javára február hó 16-án a „Barna Szarvas" vendéglő nagytermében táncestélyt rendez. Belépti dij: személjegy 1 frt, családjegy 3 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Felolvasások a rác-almási kath. körben.** Rác-Almásról irják nekünk: F. hó 20-án tartotta a rác-almási kath. kör első felolvasó estélyét a tagok nagyszámu részvétele mellett. *Pödör* István plébános, mint a kör elnöke örvendeztette meg első alkalommal a kath. polgárokat szépen kidolgozott, tanulságos felolvasása által. „Egy család történetét" rajzolta elénk, a hallgatóság fölfogásához mért szinekkel, a melyben szép vonásokkal mutatta ki, mire képes egy szorgalmas, józan, az élet körülményeivel számitani képes egyszerü család a vagyon szerzésében. Az elbeszélés egyik mellék személyében pedig a léhaság, dologtalanság káros voltát tárta föl a szerző, ugy a magán életre, valamint a család és társadalomra nézve. A mulatságos fölolvasást a jelenlevők zajosan megéljenezték. Az első felolvasást f. hó 27-én követte a második, melyet *Barcza* Gábor nyugalmazott kir. táblai biró, mint a kath. kör alelnöke tartott, maradandó nyomokat hagyva a polgárok szivében felkes előadása által. Mindenekelőtt már a körbe belépett kath. polgárokat összetartásra, a még be nem lépetteket pedig a körbe való belépésre buzditotta, nem törődve — ugymond — az oly emberek hazug és igazságtalan beszédeivel, a kik a kath. férfiakat eme nemes, szellemi és anyagi javaikra irányuló, magasztos célu körbe való belépéstől elidegeniteni akarják. — A felolvasó legnagyobb részt azzal foglalkozott, hogy mi oka annak, miszerint, jóllehet az ifjuság nevelése legnagyobb részt katholikusok, még pedig szerzetesek kezében van, mégis a magukat müveltteknek tartó katholikusoknak nagyrésze szt. vallásukhoz oly kevéssé ragaszkodik. Föllendülve a sikeren, melyet a fölolvasók elértek, többen a rác-almási intelligencia közül elhatározták, hogy fölváltva — a téli hónapokban — minden vasárnap fognak felolvasást tartani, hogy annál bizonyosabb legyen a siker, midőn majd csaknem puszta lelkesedéssel, hanem tettel is meg kell mutatnunk, miszerint szent hitünk nem Hekuba, melylyel a szeretett haza áldott békéjét fölforgató, az álliberalizmusnak rozzant kordéját kommandó szóra toló szabadelvüek, kényük-kedvük szerint bárhatnak. Ch.

— **Vadászat.** *Zichy* Ödön gróf hatvani pusztáján f. hó 26-án nagy hajtóvadászat tartatott. A vadászaton résztvettek: Id. Zichy Ödön, ifj. Zichy Ödön grófok, Sárközy Béla, Tolly József főügyész Kaposvárról és dr. Hochreiter Kornél ügyvéd, Boda Sándor földbirtokos Kajtorról, az uradalmi tisztikar és két vadász. Vadászat közben a gazdaság egyik majorjában pihenőt tartottak s a segéd tiszti lakban elköltött villás reggeli után a vadászatot d. u. 5 óráig folytatván az előkelő társaság a kezelő tiszti lakban ebédelt. A vadászat eredménye kielégitő, a mennyiben esett 210 nyul, 140 fácán s 1 róka.

— **Uj telefon-előfizető.** A székesfejérvári telefon-előfizetők száma egygyel szaporodott. Az uj előfizető dr. Eisenbarth Károly ügyvéd, telefon-száma 62.

— **Halálozás.** Dr. Ligeti József a székesfejérvári kir. törvényszék orvosa f. hó 29-én este 78 éves korában végelgyengülésben meghalt. A megboldogultnak hült tetemeit holnap d. e. fogják örök nyugalomra helyezni az izr. sirkertben.

— **Végtárgyalások sorrendje.** A székesfejérvári kir. törvényszéknél a bünügyi végtárgyalások február hó második felében a következő sorrendben tartatnak meg: 19-én Németh Imre és társa ellen sulyos testi sértés büntette miatt, Mészáros Józsefné ellen hatóság elleni erőszak büntette miatt és Szüts Istvánné ellen lopás büntette miatt; 20-án Kösa Somogyi Gábor és társa ellen sulyos testi sértés büntette miatt, Kiss Lujza ellen zsarolási kisérlet miatt, Szabó József ellen kisebb testi sértés vétsége miatt; 23-án Jánoki István és társai ellen szándékos emberölés büntettének kisérlete miatt és Kulcsár Lidia ellen lopás büntette miatt; 26-án Tóth Ferenc és társai ellen sulyos testi sértés bün-

00000112

tette miatt; 27-én Flaschner Ignácné ellen emberölés vétsége miatt és Zelei Imre ellen sajtórendőri vétség miatt.

— **Táncestély.** A felsővárosi olvasókör február hó 2-án zártkörű, tánccal egybekötött társas estélyt tart a saját helyiségében (Katics-féle vendéglő), melyre a meghivók már szétküldettek.

— **Elitélt tolvaj.** Bán Pál lovasberényi lakos Koller Lőrinc nadapi tanitótól még a mult év dec. 18-án a hálószoba asztaláról egy 10 frtot érő órát láncostul ellopott. A nyéki csendőrség Bánt hamar letartóztatta s az órát meg is találta nála a szalmazsákban elrejtve. Bán a székesfejérvári járásbiróság előtt először tagadta tettét, később azonban beismerte. Ezért a járásbiróság Bánt lopás vétségében bünösnek mondotta ki, s ezért egy havi fogházra, egy évi hivatalvesztésre s a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésére itélte. Az itélet jogerős.

— **A rendőrség figyelmébe.** A kórház-utcai izr. imaház melletti térség valóságos jégtükör, a melyen gyalog közlekedni valósággal életveszélyes. Az utóbbi napokban már többen elcsusztak e helyen, a kik közül Réti Ferenc takarékpénztári szolga f. hó 29-án este oly szerencsétlenül esett el, hogy fejét bezuzta. Az összejött sokaság a közelben levő tüzoltólaktanyára vitte a szerencsétlent, a hol nagy nehezen elállitották a vérzést s bekötötték a tátongó sebet.

— **Az ivás áldozata.** A 60 éves özv. Lázár Józsefné fiatal korától fogva nagy kedvelője volt a pálinka-ivásnak s a napokbn áldozatul is esett ezen nem épen nőies szenvedélynek. Ugyanis f. hó 25-én este vizért ment megszokott állapotában, mámoros fővel. A kut mellé állván elszédült s fejjel lefelé a kutba esett. Az összefutott szomszédok már csak holttestét huzták ki.

— **Gyujtogató suszterinas.** Király István, Bődő István seregélyesi csizmadia mester inasa 1894 január 25-én reggel cigarettázva távozott el hazulról. Midőn vissza felé jött, az udvaron egy embert látott, a kiről azt hitte, hogy gazdájának a legénye, az ő nagyon szigoru fellebbvalója. Ijedtében a cigarettát a közelben levő fészerbe dobta, a hol mindenféle limlom volt, a mely csakhamar tüzet fogott s leégett a fészer, Weisz Ferenc háza s Bődőnek mintegy 100 frtot érő ingatlana. Ezen ügyben tartott tegnap d. e. a székesfejérvári törvényszék végtárgyalást, a melynek folyamán az inas gondatlanságból előidézett tüzvész okozás büntettében vétkesnek találtatott s ezért tekintettel fiatal korára 14 napi rendőri fogházra itéltetett. Az itélet jogerős.

— **Svédtorna-terem.** Dr. Herz Oszkár a nádor utcában levő Töltényi-ház I. emeletében svédtorna-termet, illetőleg massage gyógytorna és testegyenesitő szobát rendezett be.

— **Házi tolvaj.** Jankovics Terézia, a ki Lébényi Palkovics Ferenc helybeli földmivesnél mint napszámosnő volt alkalmazva, 1894. évi szeptember hó 23-án ellopta a gazdája padlás-kulcsát s Braun Teréziával előzetes megbeszélés után egy zsák buzát Gálcsik Ferenc lakására vitt. A buzát néhány napra rá 2 frt 50 krért eladták s az árát hárman elköltötték. A székesfejérvári kir. törvényszek ez ügyben tegnapra tüzte ki a végtárgyalást, a melynek folyamán Jankovics Terézia lopás, Braun Terézia bünrészesség s Gálcsik Ferenc pedig orgazdaság vétségében találtatott bünösnek s ezést Jankovics Teréz 1 évi, Braun Terézia 7 havi, Galcsik Ferenc 6 havi börtönre, mindhárom pedig 3 évi hivatalvesztésre s a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésére itéltettek. A kir. ügyész s a vádlottak felebbeztek.

— **Járvány.** A Sárkeresztur községhez tartozó Zichy majorban a kanyaró járványszerüleg fellépett. A hatóság a tovaterjedés megakadályozására az intézkedést már megtette.

Irodalom és Müvészet.

— **Az Irodalmi Közlöny** f. évi 1. száma közli a Magyarországon megjelenő kath. lapok és folyóiratok teljes névsorát. E szerint megjelenik Magyarországon 2 politikai napilap és 16 hetilap, melyek egy kivétellel szintén politikai lapok. A társadalmi, irodalmi és szaklapok száma 35, a füzetes vállalatoké 4. — A füzet tartalmaz még érdekes könyvismertetéseket, lapszemlét és gazdag könyvészeti rovatot. Melegen ajánljuk a Babik József által Egerben szerkesztett szaklapot olvasóink figyelmébe.

— **„Litaniae Lauretanae in Tonis Psalmorum“** pro 2 praeceptoribus Soprano et Alto. atque choro 4 vocum inaequalium Organo cantum comitante. In studiosae iuventutis composuit: Aloisius Hennig S. J. Kiadja a „Hirnök“ Kalocsán. Ára 50 kr.. E müvecskében szerző a gimn. tanuló ifjuságnak a vasár- és ünnepnapi délesti isteni tisztelet ünnepiesb megtartására alkalmas, igazán egyházi karéneket ajánl fel, mely a kedves lorettomi letenyének imafohászait az illő egymásutánban egybefüzött örökszép zsoltári dallamokban az orgona kisérete mellett ugy hozza kifejezésre, hogy két előénekes és a négyes kar egymást folyton felváltják az előadásban. Mivel e letenye csak 8 különböző es többször ismétlődő dallamot tartalmaz, gyakorlatlan énekesek is könnyen meg fogják tanulni, s minthogy az előéneklők és a kar felváltva szerepelnek és pihennek, az előadás nem lesz nekik fásztó. A többhangu szerkezet szigoruan egyházi és a zsoltári dallamok sajátságos ihlett ségéhez mért. A gimnáziumokon kivül kisseminárium ok, tanitóképző és egyébb nevelőintézetek is jól használhatják e letenyéket. Négyhangu kar hiányában ennek helyét egyhangu kar is pótolhatja, ily esetben a négyes karnak csak első hangját, vagyis a zsoltári dallamot adja elő az orgona kisérete mellett; csak a két előénekló volna begyakorolandó, mi igenkönnyü.

— **Szinház.** Hétfőn a nemzeti szinház nagynevü müvésznőjének, Jászai Marinak első vendégfellépése szép közönséget vonzott a szinházba. Ez este Suderman *„Otthon“*-a került szinre, a melynek Magda szerepét Jászai Mari játszotta. Az anyai szeretet megnyilatkozása, az egoizmusnak minden nemes érzést megsemmisitő ereje, a megcsalt s e csalásért megvetéssel fizető nő érzéketlensége éles vonásokban domborodott ki Jászai Magdájának jellemén. A többi szereplők, bár minden lehetőt elkövettek, hogy megközelitsék ama magaslatot, a melyen a nemzeti szinház nagy tehetségü müvésznője állt, messze háttérbe szorultak. A közönség lelkes éljenzésekkel s szép virágcsokorral tüntette ki a vendéget. (k.)

Kedden Grillparzer *„Sapphó“*-ja játszódott le. Ha nagy volt Jászai Mari Magda szerepében, ugy bátran mondhatjuk, hogy mint Sappho óriásnak tünt fel. Hogy a szerető, de viszont szerelemre nem találó szív benső harca miként nyerhet kifejezést az arcon, a szemek tükrében s néhány kézmozdulatban, azt müvészieszen produkálta Jászai Mari Sappho szerepében. Közte s a többi szereplők között ez alkalommal nem volt az ellentét oly kirivó, mint hétfőn Szatmári (Phaon) nagy készültséggel s elég érzéssel játszott. Gyurman (Melitta) naivságát mindvégig megőrizte. Általában véve az előadás jól sikerült. (k.)

Szerdán Offenbach szép zenéjü operetteje *„Hoffmann mesei“* került szinre, lehet mondani, üres ház előtt. Az előadás folyamán bizonyos lehangoltságot észleltünk s ez nagyon sokat levont az est sikeréből. A szereplők közül Hatvani ügyes alakitásával Mezei komikus magatartásával s végül a kar összhangzó énekével tünt ki. (k.)

Szerkesztői üzenetek.

B. K. F. Kalocsa. A lapot a kiadóhivatal rendesen és pontosan expediálja s ezért s hiba csak a postán lehet. — H. H. L. Helyben. A beküldött versnek lábai olyan rosszak, hogy a vers megbotlott s irószta-lunkról belecsett a papirkosárba. Nyugodjék békében!

Közgazdaság.

Közgazdasági bajok.

(A gabonaárak hanyatlása. A mezőrendőrségi törvény. A törvényhozás és a közgazdaság. A gazdasági egyletek hiányos szervezete. Az 1894: XII. tc.)

A mi a mult év őszén megindult agrár mozgalmat előidézte, az a gabonaárak hanyatlása. Ez a kérdés ma is felszinen mozog és foglalkoztatja a gazdaközönséget s ugyancsak ez a kérdés állott előtérben a pénzügyi költségvetés tárgyalásakor is. Hogy a gabona árak hanyatlásának általán sem Wekerle, sem a liberalizmus Magyarországban, de még a vám- és kereskedelmi politika nem egyedüli és nem is legfőbb oka, azt felesleges emlegetni. De arra, hogy az országos gazdaegyesület tagjainak tulnyomó többsége oly hevesen megtámadja a kormányt, a mint ezt tapasztaltuk, nemcsak ürügyet, de alapos okot is szolgáltattak azon visszaélések, melyek a pesti malmokban üzérkedő tőke érdekében elnézettek és kétségkivül nemcsak Magyarország vidéki malomiparára, hanem az osztrák-magyar monarchia malomiparára is, és a mi minket most leginkább érdekel, a gabonaárakra és kivált a buza árára kétségkivül kedvezőtlen hatással voltak.

E helyzetet az országos gazdasági egylet feltárta, a független lapok ismertették és ez idézte elő azt a nagy mozgalmat, melynek az országos gazdasági egylet szinhelye és a melynek azonfelül a pártok küzdelme és a személyes kérdések kiváló élességet kölcsönöztek. És ehhez még hozzájárult az a felháborodás, melyet a kormány barátjai eljárásának méltatlansága és lovagiatlansága szült.

Már volt alkalmunk kijelenteni, hogy ezen téren kezet fogunk az agráriusokkal és érveléseiket elfogadjuk.

A kormány, ösztönözve az országos gazdasági egyesület által, a mult évben törvényt hozott a mezőrendőrségről s ez a törvény már közelebbről érinti a kisbirtokos osztály agrár-viszonyait. Mindazonáltal véleményünk az, hogy az agrár kérdés nemcsak ezen törvény által, de egész publicisztikánk és a szakkörök által sem tárgyaltatott oly komolyan és kimeritően, a mint ezt a kérdés nagy fontossága megköveteli. A mezőrendőrségi törvény egyben és másban nagyon mélyen belevág az életbe és tartunk tőle — amint ezt már most is észlelhetni, — hogy nem épen szerencsés kezdeményezés a mezőgazdasági reformok terén.

A parlamenti tárgyalásoknak az a hátrányuk az ily ügyekben, hogy a képviselőház először is sokkal inkább politikai szempontok által vezetteti magát, hogysem képes volna a dolog lényegébe hatni. Az országos gazdasági egyesület nincs ugy szervezve, hogy szakférfiaink teljes következetességgel és kellő tekintélylyel érvényesithetnék az igazságot, a vidéki gazdasági egyletek meg inkább a gazdasági, mint a nemzetgazdasági szempontok és első sorban a helyi érdekek szinvonalán állanak.

Állandó szakközegekkel ma nem birunk — még a földmivelésügyi miniszteriumban sem. A miniszterek, a kik ma jönnek, holnap mennek, a hogy a politikai áramlatok hordozzák, és az államtitkárok azok, a kik ezen irányadó eszméknek egyedüli és legfőbb képviselői volnának.

De miképen intézik nemzetgazdasági érdekeinket a földmivelésügyi miniszteriumban? Minden apró-cseprő kérdés felett anke-

00000113

tiroznak, bizottságoznak és albizottságoznak, a nagy kérdések pedig egyesek által már eldöntve és szövegezve kerülnek a parlament elé és ott a többségek nem az ügy fontossága, hanem a pártfegyelem kötelékei és a pártpolitika áramlatai szerint szavazzák meg ezeket, még pedig, a mint ezt az országgyülési naplók bizonyitják, vajmi gyakran minden beható diskusszió nélkül. Igy jártunk, hogy többet ne kelljen emliteni, egyikével a leginkább életbevágó kérdéseknek: a volt urbéres birtokok tagositott vagy nyomásos gazdálkodása kérdésével,

Az 1894. XII. t.-c. eldönti ezt. Ez a törvény határt szab és irányitja a jövő fejlődését s ezért e törvénynyel behatóbban kell foglalkoznunk.

Zichy Nándor gróf.

—

— **Községi hitelszövetkezet Polgárdin.** A községi hitelszövetkezetek ügye egyre terjed, az eszme hódit s rövid időközökben jelezhetjük az alakutásokat. Legutóbb Fejérmegyéből *Polgárdi* községből veszszük az értesitést, hogy a jövő hó elején tartják meg az alakulást, mely alkalomra a Hazai szövetkezetek központi intézete részéről Batthyány Géza gróf és Hajós József orsz. képviselő is meg fog jelenni.

— **„Acsai gazdák önképzőköre".** Az acsai gazdák a napokban „Acsai gazdák önképzőköre" cimmel egyesületet alakitottak a melynek tagjai már most is igen sokan vannak.

— **A győri sertés-piac.** A földmüvelésügyi miniszter valamennyi törvényhatóságot értesitette, hogy a sertéseknek a győri állategészségügyi hivatal területére való szállitása csak bizonyos megszoritások mellett van megengedve. Nevezetesen száj- és körömfájással fertőzött községekből és ilyenekkel határos községekből eredő sertéseket Győrbe szállitani tilos. Egyébb községekből eredő sertéseket csak állatorvosi felülvizsgálat után szabad Győrbe szállitani. Vásárokról sertéseket közvetlenül Győrbe szállitani tilos. Győrbe érkező és fertőzött sertésszállitmányok azonnal a származás helyére visszaszállitandók. A rendes vasuti szakértők a Győrbe szánt sertésszállitmányok vizsgálatára nincsenek hivatva.

— **A Délmagyarországi Gazdasági Bank** e hó 28-án Temesvárott megalakult. A részvényjegyzésre való felhivást aláirták volt Zichy Nándor, Szapáry László és Esterházy Miklós Móric grófok, Asbóth János orsz. képviselő s egyebekben a délvidéki katholikus parasztegyesület főemberei.

A közgyülésre vagy 300 bánáti paraszt bejött. a kik Wittmann János orsz képv. inditványára elnöknek Várady Ferenc dr. csakovai feesperest, pápai kamarást választották. Az uj bank tőkéje 500.000 korona, felosztva 2500 darab 200 koronás részvényre melyek mind jegyezve vannak, sőt 77.000 frt már be is van fizetve. A többit 2 frttos havi részletekben fizethetik be a tagok. Bankelnöknek Wittmann képviselőt választották. Az igazgatóságba Kun dr. kanonokot, Fracót dr. ügyvédet, Krauszhaar nyug. tanitót, Blaskovics teol. professzort, Szubotha szabót, Rosenthal József kereskedőt, Várady dr. pápai kamarást stb., a felügyelő bizottságba pedig Schäffer Dezső orsz. képviselőt, Mühle virágkereskedőt stb. választották be. Az igazgató választmány elnöke Szápáry László gróf lett. Tagjai közt van Gyürky ábrahám gr. v. b. t. tan., Serényi János és mások. Az uj bank, melynél kizárólag katholikusok szerepelnek, az év derekán kezdi mng szereplését.

— **A pápai cukorgyár** előkészitő munkálatai megtétettek s a gyár, mely már javában épül, rövid idő alatt üzembe lesz helyezve.

— **A Déli vasut államositása.** A M. K. L. irja: Az osztrák kereskedelmi miniszterium befejezte azokat a költségvetéseket, a melyeket a déli vasuttársaság eddigi zárszámadásai és a társaságnak az államositás iránt tett javaslata alapján beváltási kvóta megállapitása érdekében eszközölt. Dániel Ernő magyar kereskedelmi minisztert a jövő hét elejére ide várják, a miniszter azonban az államositási tárgyalásokon, a melyek a jövő hét vége felé kezdetnek meg nem fog résztvenni s csupán a főbb direktivák iránt fog osztrák kollégájával megállapodásra jutni. Az államositás ügyében Bécsben időzött Lukács László pénzügyminiszter ez ügyben tárgyalt Plener és Wurmbrand miniszterekkel.

—

— **Idegen gabona Magyarországon.** A boldogult Wekerle-kormány és liberális sajtója még a mult év őszén kézzel-lábbal tiltakozik az agráriusok azon vádja ellen, hogy az idegen gabona bebozatala egyre emelkedik. Ezen tiltakozást most csattanósan meghazudtolja maga a liberális és a tőzsde érdekeit szolgáló „Pester Lloyd", melynek egyik legutóbbi számában azt olvastuk, hogy 1893-ban 1,230,415 mm., 1894-ben pedig 1,374,418 mm. idegen gabona hozatott be, hogy tehát az idegen gabona behozatala a mult évben 12%-kal növekedett. A behozott idegen gabona értéke 1893-ban 5·5, 1894-ben pedig 6·9 millió frtot, tehát 1·4 millióval többet tett ki. A közben pedig a magyar gabona ára egyre hanyatlott. Igy mozditja előre gazdaságunkat, a nép érdekét a liberális rendszer.

— **Fontos javaslat.** A német birodalmi gyülés közgazdasági kérdésekben egyetértő képviselői hosszabb tanácskozás után következő határozati javaslattal fognak a törvényhozás elé járulni:

A birodalmi gyülés kérje föl a birodalmi kancellárt oly törvényjavaslat beterjesztésére, mely szerint:

1. A külföldi gabona és őrlemények megvétele és eladása kivétel nélkül a birodalom számlájára ejtesék meg.

2. A gabona eladási ára a német gabona 1850—1890. számitott átlagos ára szerint történik; az őrlemények eladási ára a gabonaárakhoz és a gabona kihasználhatási minőségéhez képest állapitandók meg.

3. A gabona és őrlemények eladásából eredményező nyereségnek következő célja van:

a) Minden esztendőben a birodalmi pénztárnak fizetendő az eddigi gabonavám bevételeknek megfelelő összeg.

b) Előre nem látható eseményekre tartalékalap gyüjtendő.

c) Oly esetre érvényes tartalékalap képzése állapitandó meg, melyhez csak akkor szabad nyulnia, ha a gabona ára nagyon magasra szökkenne s igy a birodalmi pénztárhoz jutattandó összeg biztositásra vagy kiegészitésre szorulna.

Ezt a fontos javaslatot mint első *Kaunitz* gróf irta alá.

— **A börzeadó Németországban** a mult évi április havától december végeig összesen 17,657.132 márkát jövedelmezett, 9,445.320 márkával többet, mint az 1893. év megfelelő időszakában. A német börzeadó 1892-ben 12.39, 1893-ban 12.20 és 1894-ben 21·67 milliót tett ki, tehát két év alatt 9·28 millióval emelkedett. E számadatok egy argumenttal több arra, hogy a börzeadó behozatalát Magyarországban is követeljük.

Hirdetések

a »Fejérmegyei Napló« részére fölvétetnek

Márián György könyvnyomdájában

SZÉKES-FEHÉRVÁR, SZ.-ISTVÁN-TÉR 1. SZÁM.

STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és fehérnemü-üzletében. a legjutányosabb és legszolidabb kiszolgálás

Székesfehérvár, Nádor-utca 19. tejes-köz sarkán.

Farsangi cikkek nagy választékban. Téli áruk fél áron kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek. — Mintákat bérmentve küldök.

Nyomatott Márián György könyv- és műnyomdájában Székesfejérvárott.